

سخن دبیر علمی همایش و گزارش کوتاه از گردهمایی پیش درآمدی بر جنگ نرم از منظر بر نامه ریزی فرهنگی

توجه به فرهنگ در نیم قرن پایانی هزاره دوم و دهه اول قرن بیست و یکم نوسان های مختلفی را آزموده است. در دهه 1940 و 1950 به فرهنگ به عنوان یک عامل الزامی در درک جوامع، تجزیه و تحلیل تفاوت های میان آنها و تبیین توسعه اقتصادی و سیاسی نگریسته می شد. در دهه 1960 و 1970 توجه به موضوع فرهنگ در نظام دانشگاهی کمتر شد. در دهه 1980 علاقه مندی به فرهنگ به عنوان متغیر تبیین کننده احیا شد. وقوع انقلاب اسلامی ایران در 1357 هجری شمسی و 1979 میلادی را باید نقطه عطفی در تحلیل رخدادهای مهم سیاسی و اقتصادی فرهنگی جهان دانست. انقلاب اسلامی منادی بازگشت مذهب، معنویت و فرهنگ به درون زندگی انسان، گروه های اجتماعی و حاکمیت فرهنگ بر عرصه سیاست، اقتصاد و فناوری و روابط بین جوامع و کشورها بوده است.

در دهه 1990 میلادی مقوله فرهنگ از بعد توسعه مورد توجه واقع شد و توسعه فرهنگی محوریت یافت. با گسترش تکنولوژی اطلاعات و فناوری های ارتباطات بر اهمیت مقوله فرهنگ افزوده شد. و به عنوان یکی از متغیرهای محوری در روابط بین الملل مبدل گشت. با فروپاشی نظام کمونیستی اتحاد جماهیر شوروی و داعیه ایجاد نظم نوین جهانی به سرکردگی آمریکا، فرهنگ به عنوان یک مقوله هژمونیک با سیاست عجین گشت به طوری که فرهنگ به عنوان یکی از قدرت های مهم در معادلات روابط بین الملل مورد توجه سیاست ورزان و اندیشمندان قرار گرفت و با نظریات ساموئل هانتینگتون واضح نظریه نبرد تمدن ها در عمل مبنای سیاست خارجی آمریکا واقع شد. یا واقعه یازدهم سپتامبر و بهره برداری قدرت طلبانه آمریکا از آن موجب گردید که موضوع فرهنگ به عنوان مهم ترین چالش روابط سیاسی سال های نخستین دهه هزاره سوم مبدل گردد. گسترش وسایل ارتباط و توسعه فناوری های اطلاعاتی و تسهیل در انتقال پیام و غلبه یافتن نمادهای تصویری را باید در زمره مهم ترین تغییرات فرهنگی دهه نخست هزاره سوم تلقی کرد.

مثلث هژمونیک صاحبان ثروت و حاکمان صنایع بویژه صنعت اسلحه و کرسی نشینان حوزه سیاست در آمریکا و اروپا در این دهه تلاش کرده اند تا با استفاده از ترکیب قدرت نظامی و اقتصادی اهداف و راهبردهای خود را عملی سازند. تجارب آزمون شده در جنگ های جهانی اول و دوم و هم چنین جنگ

ویتنام و ناکامی آمریکائی ها در جلوگیری از رخداد انقلاب اسلامی موضوع را قدرت نرم را به عنوان یک راهبرد مهم در روابط بین الملل مطرح ساخت. در این راهبرد به مدیریت افکار عمومی افزایش توانمندی های ها در شکل دهی به افکار از طریق فرهنگ و ارتباطات به شیوه ای تدریجی و آرام مورد توجه واقع شد.

برخی از استراتژیست ها در نقد راهبرد جنگ نرم ترکیب توأم استفاده از قدرت نظامی و ابزارهای اقتصادی و قدرت نرم را پیشنهاد کردند. به طوری که در جریان حمله آمریکا به عراق و افغانستان از هر دو راهبرد تحت عنوان قدرت هوشمند استفاده گردید.

با توجه به بیداری ملت ها به عنوان مهم ترین پیامد انقلاب اسلامی در عرصه جهانی، استفاده از راهبردهای نظامی و مقابله های اقتصادی و سیاست تهدید بسیار پر هزینه می باشد. لذا در آینده استراتژی آمریکا به سمت استراتژی جنگ تمیز پیش خواهد رفت. به منظور مواجهه علمی با این پدیده چاره ای جز استفاده از رویکرد علمی نیست. برای مقابله با پدیده فرهنگی مذکور باید از روش ها و برنامه ریزی فرهنگی استفاده کرد.

شناخت و کالبد شکافی جنگ نرم، ویژگی ها، قلمرو و مؤلفه ها و شاخص های آن اولین گام در تقابل با جنگ نرم با رویکرد برنامه ریزی فرهنگی و اجتماعی است. آگاهی از سیاست ها و برنامه های دشمن اولین مرحله در این گام خواهد بود. مرحله دوم شناخت مخاطبان و گروه های هدف جنگ نرم می باشد. درجه حساسیت تأثیر پذیری گروه های اجتماعی در این جنگ متفاوت می باشد. راهبرد اصلی طراحان جنگ نرم آن است از اردوگاه و جبهه داخلی فرهنگ، اجتماع، سیاست و اقتصاد گروهی برگزیده و آنان پرچم این راهبرد را دست گیرند.

مرحله سوم شناسایی برنامه ها و پروژه های اجرایی جنگ نرم در سطوح مختلف با مخاطبان خاص می باشد.

مرحله چهارم شناخت مدیریت در نظام هدایت و کنترل اجرای برنامه ها و پروژه هاست.

گام دوم برنامه ریزی فرهنگی و اجتماعی در مقابل با جنگ نرم شناخت نیازها، ظرفیت ها نقاط قوت و ضعف ها جامعه در مقابل با جنگ نرم است.

این گام مستلزم انجام مراحل است. شناخت نیازها و اولویت بندی آنها و یافتن منافذ و خلل و فرج نیازهای فرهنگی مرحله اول این گام می باشد.

استفاده از مدل تحلیلی SWOT با منظور شناخت قوت ها، ضعف ها، تهدیدها و فرصت ها در مقابل با جنگ نرم و طراحی برنامه های راهبردی، بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت و تعیین پروژه های مربوطه در حیطه های مختلف است.

مرحله سوم این گام استمرار برنامه های راهبردی است. در این مرحله باید وفاق جمعی طراحان و مجریان سطوح مختلف حاصل می شود.

مرحله سوم اجرای برنامه ها است. در این مرحله برنامه ها باید شکسته شده و به پروژه های عملی و اجرایی تبدیل شود.

در مرحله چهارم نظارت و ارزیابی و اخذ بار خورد برنامه های اجرا شده است. حاصل این مرحله تکمیل و تصیح برنامه های طراحی شده و در نظر گرفتن اقتضائات برنامه است.

انجام این گام ها و مراحل ها در هنگامی عملی می شود که موقعیت انقلاب اسلامی و جایگاه آن در عرصه تمدنی برای تعریف شده و جامعه با حفظ انسجام و یکپارچگی منابع انسانی، مادی و فرهنگی واجب دستیابی به این نقطه تمدنی بسیج نماید.

در صورتی که این مهم به یک فرهنگ عمومی تبدیل شود و اشتیاق جمعی به سوی پیشرفت و مقابله با تهدیدهای دشمنان به حد کافی باشد و سازماندهی لازم توسط دولت و سازمان های غیر دولتی انجام گیرد می توان به اجرای برنامه های فرهنگی با رویکرد مقابله با جنگ نرم اطمینان داشت.

تقابل با جنگ نرم به دلیل پیچیدگی نیازمند طراحی برنامه های پیچیده و متداخل است و مهم تر از همه فعالیت جمعی توسط دولت و مردم و نخبگان می باشد.

نقش نخبگان در برنامه ریزی فرهنگی مقابله با جنگ نرم کسب بصیرت و آگاهی و انتقال آن به دیگر لایه های اجتماعی است.

برگزاری نشست ها، مجامع و همایش های علمی از جمله ابزارهای لازم جهت دستیابی به بصیرت می باشد. جرقه برگزاری همایش رسالت دانشگاه در مقابل با جنگ نرم پس از بیانات رهبر فرزانه انقلاب اسلامی با این سؤال زده شد که رسالت دانشگاه در برابر با این پدیده چیست؟ با جستجو، کند و کاوهای

متعدد در دبیر خانه به این نتیجه رسیدیم که بیشتر مباحث مطرح شده در باب جنگ نرم در جامعه علمی به صورت عمومی و کلی مطرح شده و نگاه سازمان محور به موضوع مورد توجه نبوده است. موضوع با نماینده مقام معظم رهبری در دانشگاه های آزاد استان اصفهان مطرح شد. حضرت حجت الاسلام میر دامادی با سعه صدر و بلند نظری موضوع را پذیرفتند و طی سه نشست متعدد با اعضای محترم شورای راهبردی و گزینش اعضای هیئت علمی همایش محورها و عناوین مربوط به همایش به شرح ذیل تعریف گردید.

محورهای همایش:

- * ظرفیت ها و قابلیت های دانشگاه و دانشگاهیان در مقابله با جنگ نرم
  - 1) ظرفیت های دانشجویان در عرصه جنگ نرم
  - 2) ظرفیت های اساتید و مربیان دانشگاه ها در عرصه جنگ نرم
  - 3) ظرفیت های تشکل ها و نهادهای دانشجویی در عرصه جنگ نرم
- * جایگاه دانشگاهیان در عرصه جنگ نرم با تأکید بر رهنمودهای مقام معظم رهبری
  - 1) رهنمودهای مقام معظم رهبری به دانشجویان در عرصه جنگ نرم
  - 2) رهنمودهای مقام معظم رهبری به اساتید دانشگاه در عرصه جنگ نرم
  - 3) نقش بصیرت در مقابله جنگ نرم با بهره گیری از رهنمودهای مقام معظم رهبری
- * روش ها و راهکارهای مقابله با جنگ نرم توسط دانشگاهیان
  - 1) الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت و مقابله با جنگ نرم
  - 2) ولایت مداری دانشگاهیان و تأثیر آنان در پیروزی جنگ نرم
  - 3) تولید دانش اسلامی توسط دانشگاهیان، راهکارهای مقابله با جنگ نرم
  - 4) نقش دانشگاهیان در عرصه های رسانه ای و فضای مجازی در مقابله با جنگ نرم
- * آسیب شناسی جنگ نرم در محیط های دانشگاهی
  - 1) عدم شناخت غنای منابع اسلامی
  - 2) انفعال در بهره گیری از متون و منابع اسلامی

3) رسوخ اندیشه های سکولار در محیط های دانشگاهی

* رسالت دانشگاه در دستیابی به قدرت نرم در مواجهه با جنگ نرم

1) همت مضاعف و کار مضاعف دانشگاهیان راهکارهای مقابله با جنگ نرم

2) پیشرفت علمی و تولید علم و فناوری به عنوان ابزار مؤثر کسب قدرت نرم

* مفهوم و ماهیت شناسی قدرت نرم و جنگ نرم

1) مفهوم و ماهیت قدرت نرم

2) مفهوم و ماهیت جنگ نرم

3) تبیین دیدگاه های اسلام در خصوص قدرت نرم

پس از اطلاع رسانی نسبتاً جامع به مراکز دانشگاهی و مؤسسات آموزشی عالی و سازمان ها، مؤسسات اداری و اجرائی و طراحی سایت اطلاع رسانی ویژه همایش تعداد 53 مقاله به دبیرخانه همایش ارسال گردید. بدیع بودن موضوع جنگ نرم و همچنین تحدید موضوع همایش به رسالت دانشگاه های در مقابل جنگ نرم از جمله دلایلی هستند که تعداد مقالات دریافتی را محدود کرده است.

مقالات دریافت شده توسط اعضای هیئت علمی همایش ارزیابی و از بین آنها 8 مقاله جهت ارائه در قالب سخنرانی انتخاب شده است. در اینجا بر خود لازم می دانم از تمامی پژوهشگران و نویسندگان گرانقدر که دعوت دبیرخانه همایش را پاسخ گفته و برای این نشست علمی مقاله ارسال داشته اند سپاسگزاری نمایم. امید است با انتشار مقالات برگزیده و مباحث نشست همگی سهم و نقش خود را در تولید علم و اشاعه دانش درباره جنگ نرم به عنوان یکی از مهم ترین مباحث علوم انسانی ایفا کنیم.

در پایان از میهمان ویژه همایش جناب آقای رنجبران محقق گرانقدر و حضور گرانسنگ برادر ارجمند و مدیر ظریف اندیش و فاضل قرارگاه جنگ نرم در استان اصفهان جناب آقای مهندس ماهر نقش را ارج می نهیم.

برگزاری این همایش مدیون حمایت های بی دریغ جناب آقای دکتر فروغی ریاست محترم دانشگاه و معاون پژوهشی سخت کوش ایشان جناب دکتر نجفی است که باید سپاس خود را به آنان تقدیم نمایم.

این همایش ماحصل فعالیت جمعی دانشگاه ها و نهادهای متعدد است. لازم است از اهتمام ویژه دکتر محمد مهدی مظاهری معمار توسعه فرهنگی در دانشگاه های آزاد اسلامی برادران ارجمند حضرت حجت

الاسلام میردامادی نماینده معزز مقام معظم رهبری دانشگاه های آزاد استان اصفهان، جناب دکتر مجلسی دبیر محترم منطقه 4، حجت الاسلام بیگی دبیر محترم شورای فرهنگی منطقه 4، جناب حجت الاسلام خیر اللهی که در تمامی مراحل یار و یاور دبیرخانه بوده اند. همچنین جناب آقای سید حسن قریشی مدیر کل امور اجتماعی استانداری اصفهان و حجت الاسلام شهریارى مسئول محترم دفتر فرهنگ اسلامی دانشگاه دهاقان، حجت الاسلام حاج آقا رفیعی مسئول محترم دفتر فرهنگ اسلامی دانشگاه دولت آباد، حجت الاسلام عابدینی مسئول دفتر فرهنگ اسلامی دانشگاه شهر علامه مجلسی و جناب آقای قریشی معاون محترم فرهنگی بنیاد شهید و آقای دکتر مقتدایی مسئول محترم پژوهشکده هنرهای سنتی - اسلامی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکر می نمایم. سپاس اختصاصی متعلق به آقای حسین کاظمی مدیر مطالعات و پژوهش های فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان و همکاران حوزه معاونت فرهنگی است که بدون تلاش های آنان همایش به سر منزل مقصود نمی رسید.

دکتر رضا اسماعیلی

دبیر علمی همایش